

De consolatione theologie.

Seruire debens magnifice fuit.
Qualem flagellis expetit sathan
Lentare duris/non aliter valet
Vlti/malignis viribus vsquam
Si det supremus fas dominus sibi.
Laxis habenis hinc furiosior
Tradit ruine/protinus omnia
Septena proles dum bibit ac edit
Tres et sorores/obruit hos domus.
Conuulsa venti turbine funditus.
Job vero viua rupe manentior
Ferri recocti robore durior/
Spes cuius alte fixa petre fuit/
Supplex deo mox lumina dirigit
Brates rependens religiosius
Si que dedisti vis pereant/ait
Fiat voluntas iure deus tua.
Hinc edocemur cuncta per aspera
Ad quem misclos currere conuenit/
Quis deprecandus/nam dens vnicus
Sontes repurgat trux tribulatio
Ac innocentes roborat et probat.
Luiusq; dicat mens bene subdita
Que modasti si reperis pater/
Bratus libenter restituo/cape.
Vis per latrones/ense/vel ignibus
Aufferre linquo. gratius accipis
Sic forte q; si pauperibus darem
Si te vocantem non satis audio/
Compelle. vestes dilacerans trabe
Demum put vis dummodo sim tuus

Explicit tertius.

Incipit liber quartus.

Prosa prima: **Donicus:**

Proteritis diebus locutus es o
volucer: quemadmodum pegrinus
noster suam in theologia
querit consolationem in omnibus
que circumstant eum tribulatio-
nibus. nunc per tuam fidem/edicto. nunquid non
penitet eum plurimorum que vel in francia vel
in generali concilio gessisse meminit/modo
circa cessionem et electionem extenditur de pa-
patu. scribendo de potestate concilii/modo cir-
ca causas fidei eam persertim que detestatur
homicidia sine legitima auctoritate perpe-
trata/cum sequelis suis. que causa totius pene
turbationis inclitum francie regnum discerp-
tis/ut aiunt/seminarium fuit. quis aliam det
alij cupidinem effrenem dominandi vel vindi-
ctam experedi. Nunquid non aliquibus saltem
scrupulis sua conscientia remordet. **Volu-**

cer **Q**uis gloriabitur monice mundum cor
se habere/quis dixerit innocens et mundus suus
Quis non constituitur sub iudicij dei terribi-
lis in consilijs super filios hominum/non trepidane-
rit: Hinc afflicti **Job**. Verebar omnia opera
mea/ait deo/scies quod non pereres delinquenti
Et iterum. si voluerit mecum pretere/ non pote-
ro respondere vni pro mille. **A**ui conformis est
oro prophetica. **N**on intres in iudicium cum ser-
uo tuo domine. quia non iustificabitur in conspectu
tuo omnis viuens. Et rursus. Si iniquita-
tes obseruaueris domine. domine quis sustinebit.
Porro quod **Isayas** se cum ceteris inuoluens
sibi que vilescens. humili confessione protulerit.
legimus omnes iusticias nre et tamquam inestruas
te. **Q**uis igitur iusticias suas velut gloriabitur
dus ostentauerit deo/plusquam pannum confusio-
nis sue mulier viro. **Q**ue denique non exers-
ruerit apostoli verbum dicentis. **N**ihil mihi consci-
us sum. sed non in hoc iustificatus sum. **C**am
reddidisse videt sapiens. **T**imide sunt inquit
et incerte omnes prouidentie nre. Et alibi. **P**ra-
uum cor hominis et inscrutabile/que cognos-
cet illud. **Donicus** **Q**uid igitur agit
pro serenatione conscientie sue ut deo sit in pace
locus suus. ipseque dormiat in id ipsum **Vo-**
lucer **D**octrinam consulit quam theologica
tradit schola. iudicat aliter agendum esse de
scrupulis in quibus orientibus ex his que preter-
ita sunt. **A**lter super his que agibilia futura res-
piciunt. fatebitur et preteritis profecto se timere/ne-
que timore hunc abijcit. **A**ugur potius coram ius-
dice deo/ita tamen ne desperet super misericordiam eius/sed
in solidiorum spem assurgat. **F**ormidat ne
forte posuerit sibi laqueos inimicis latentes
et abditos in via hac veritatis que ambulabat
Necque enim dubi sed certissimum est/id ipsum quod
psecutus est/veritatem esse catholicam. **C**uius op-
positos errores impios atque pestiferos ex-
terminari quebat/ordine iudiciario. **I**ta ei
se iudicat obligatum firmiter credere et nulla-
tenus dubitare/de noticia ac intellectu diuini-
orum preceptorum. **A**lioquin se fidelem quo pacto
reputaret. cum scriptum sit. **D**ubi in fide infi-
delis est: quod utique veritate habet dum quis illa du-
bitat que per eruditionem sacre scripture certa
tenet et explicita fide tenere. **N**ecque enim gene-
ralis sufficeret crudelitas in multis/nisi parti-
cularis affuerit. plerumque aut minus iuxta personarum
et eruditionum qualitate. **V**erum si iuxta **B**iter
veritatis posuerit scandalum angelus sathan
ne/qui se transfiguratur in angelum lucis/non
ita est usquequaque certus/necque scit si scuto

veritatis ita ptegerit eū deus q̄ timere nō habuerit a timore nocturno/ a sagitta vo- lante in die/ a negocio perambulante in re nebris/ ab incurſu ⁊ demonio meridiano.

Demoniū plane meridianū dixerunt ſan- cti/ qđ ⁊ fallit ⁊ ſub ſpecie tñ boni non q̄lif- cūq; ſed magni boni fallaciā regit. Dic eſt laq̄us magnoz viroz dū magni nō humili- les ſunt in oculis ſuis. dum pprie magis q̄ aliene innitunt prudētie. dū extollūt ſe in cogitatōe ſua ſicut taurus. dū p̄tea ſic agūt q̄ ſi facto et ſi nō verbo dicerēt/ man⁹ n̄ra ex- celta ⁊ nō dñs fecit hec oia. quippe dū p̄ue- nire monitōes ſuas arrogātia ſupba/ non ſubſeq̄ in humilitate lachrymis ⁊ manſue- tudine ſepi inueniunt. Deniq; ſupra mo- dū terrible eſt illud ſapiētis tonitruū. Eſt via que videt hōi iuſta ⁊ nouiſſima ei⁹ du- cūt ad mortē. Beat⁹ igit vir ſapiētis testi- monio/ q̄ ſp eſt pauid⁹ qz niſi in timore dī ſe iuſtāter tenuerit/ cito ſubuertet dom⁹ ſua

Holi p̄terea mirari monice/ ſi tales inter recordatōes poſit⁹ paucat ⁊ extumeſcat/ p̄- ſertim cū p̄fectā caritatem que foras mittit timorē/ nō ſe p̄ſumat adeptū/ vrinā habe- re ſe cognoſceret mīmā vel imp̄fectam.

Domicus **E**xtenuiſti me talia de timo- re diſſerēs. ⁊ in hos me truſiſti ſcrupulos dubie q̄ſtionis ſi p̄ ſperitate reipublice. ſi p̄ deſenſione veritatis catholice. ſi p̄ errā- tiū vel delinquētū correctōe quīs hoim ſe debeat exponere/ ſed ſedere ſolitariū ⁊ repu- tare ſapiētē eſſe q̄ nō curat in cui⁹ manu mūd⁹ ſit. Nā ſi bñ p̄cipiūt qui docēt nihil eſſe agēdū qđ dubiū eſt an bonū ſit/ expo- nūt enī ſe piculo. ⁊ q̄ amat piculū dicit ſapi- ens p̄bit in illo. Quis audeat ſub tāta res- rum humanaz incertitudie/ quippiā dein- cept palā p̄ſequēdū amplecti.

Volucer **A**udebit ſi cert⁹ fuerit ex doctrina ſacra/ q̄ fundata ſit in iuſticia fidei/ p̄ſecutio ſua pro qua certandū eſt vſq; ad mortē corpis vel in aīa deterius moriendū.

Primum metrum quat

ti libri iambicū archilochiū trimetrū aca- talectiū currit cū tertio metro tertij de p̄- p̄bi. q̄ ad primū ei⁹ verſus Quāuis fluēte.

In tabellis a deo binis olim Inſculpta petrinis ē/ p̄tinēs decē Precepta nature. qđ idcirco fuit/ Legem q̄ imp̄ſſam per indelebile Lumen prius n̄ris in cordib; ſuſcauerat.

Aor criminū/ nubesq; ſtagiciorum
Obscura. nec non p̄tinax ſuetudo
Que prima circa vera mentiri facit
In moribus/ ſecte docent hoc impie
Illuxit ergo ſummi velle/ per fidem
Rurſus iubens ſignis ⁊ in miraculis
Dandata ſerues hec dei vigil tui/
Si non mori vel perire funditus vis

Proſa ſecūda quat

Sti. **D**omicus. **E**d cauēda ſunt o volucer ſcan- dala. ve enī hōi p̄ que ſcandalū venit. **O**ſeruādū eſt p̄terea in collectōe zizanioz ne ſimul eradiceſ ⁊ triti- cuz. **T**olerari deniq; mala iubent q̄ ſi tolli- querent⁹ deteriores afferret⁹ exi⁹. ſic ethni- ci ſic ſaraceni ſic heretici plerūq; dimittiſ- nec impugnāt/ imo ſic agere p̄ſiliū eſt vbi coitas ē in culpa. ne deterior ſciſſura fiat.

Volucer **S**cādala phariſeoz p̄tēnda docet veritas. **S**inite eos inq̄t ceci ſunt ⁊ duces cecoz talia quippe vitare nec poſſu- mus nec debem⁹. **S**ed neq; deſerēda ē ve- ritas aut vire/ aut doctrine/ vel iuſticie/ dū certū habem⁹ q̄ p̄ſilitateſ n̄ro ſilētio/ ⁊ op- poſita falſitas firmareſ iuxta regulaz. **E**r- roz cui nō reſiſtit approbat.

Domic⁹ **R**edit ecce ſmo n̄r ad materiam q̄ de zelo tractata eſt. **L**adit p̄terea in aliā difficul- tem q̄liter ⁊ q̄n certi erimus q̄ deſenſio ca- tholice veritatis nō pl⁹ afferit nocumēti q̄ vtilis edificatōis/ q̄m ſi pl⁹ officit nōne te- nēda erat iuſſio xpi ſupius inducta. **H**oli- te ſanctū dare canib; **L**ui parabola de zi- zanijs nō tollēdis p̄ſona ē.

Volucer **A**dhibēda ē fateor p̄ diſſolutōe difficul- tis iuſtius q̄ pluries incidit doctrinalis vna diſtinctio. **C**ui⁹ vel ignorātia vel inaduer- tentia/ multos etiā phoz atq; theologoz p̄- turbauit. **E**t q̄ certitudo vna eſt ſup- naturalis/ altera naturalis/ tertia moralis vel ciuilibis. **C**ertitudo ſupnaturalis ita ſe hz q̄ nō ſtat aliq̄ ſic aſſentire ⁊ falli. **E**t hec iterū certitudo diuidit⁹ qz quedā eſt eui- dentie clare ⁊ intuitiue in p̄ria beatoz. **A**l- tera euidentie reuelate in illuſtratōe p̄phaz

Tertia ſol⁹ adherētie i ſpeculo ⁊ i enigma- te/ q̄ nō euidentie rōnis innitit ſ; auctorita- ti diuine q̄le certitudinē fides hz ⁊ p̄ſtat in cordib; fidelū. **E**ſt enī q̄lib; hmoi certitu- do tāta/ q̄ p̄ nullā potētā etiā diuinā ⁊ ab- ſolutā fallax eſſe poteſt. alioq̄n de⁹ negaret

femetipm. Hanc phoz schola non vidit/
neq; stoicoz neq; pipateticoz neq; acha/
demicoz. Hec certitudo p tertio sue distin/
ctionis mēbro fidelib; oib; dū pegrinantē
in via puenit/ q̄s tāta certitudine nedum
duodecim articulis fidei/ sed toti sacra scri/
pture credere necesse ē/ actu vel habitu/ im/
plicitate vel explicitate/ q̄liter credēdo certi sūt
neq; falli p̄nt. Alioq̄n iuxta qd̄ p̄actū exti/
nit dubi⁹ in fide infidelis ē. Certitudinem
hāc in martyrib; talē vidim⁹ vt absq; vlla
dubitatōe mallēt relinquere vitā q̄ fidem.
Ceterū paul⁹ hac subnixus/ exp̄surus ves/
hemētiā certitudinis/ asseruit p̄ditionalē
cui⁹ antecedēs sciebat impossibile. Etiam
inq̄t/ si angel⁹ de celo vobis euāgelisauerit
p̄ter id qd̄ euāgelisatū ē/ anathema sit. Ne/
q; tū negandū est/ quin paul⁹ vltra certitu/
dinē adherētie p̄ fidē/ certitudinē habuerit
euidētie p̄ reuelatōis illustratōez/ r̄ quodā
modo in trāsitu seu raptu p̄ gloriā. **B.** Por/
ro certitudinē alterā q̄ naturalis dicit inue/
nimus/ q̄ talis est q̄ nō stat p̄ naturā q̄ alī/
quis talit̄ assentiat r̄ fallat. Hanc **Aristo.**
r̄ peripatetici. hāc r̄ stoici p̄hi posuerūt no/
bis possibile in primis principijs p̄ se no/
tis/ cognitōis videlicet ex sola terminoz ap/
prehēsiōe/ vt q̄ qd̄libet est vel nō est. Po/
suerūt r̄ in p̄clusionib; demonstratis/ r̄ in/
euidēti p̄sequētia deductis p̄ talia princi/
pia/ quēadmodū dixerūt mathematica sci/
entiā esse certissimā. Achademiici vō in q̄/
bus socrates/ carneades/ r̄ cicero. debic po/
steriores aliq̄ nouā vīsi sunt induxisse sciē/
tiā/ nihil scire. imo nec hoc scire q̄ nil sci/
mus. ita tollere voluerūt e medio certitudi/
nē oēm. dicētes de oīni re ad vtrāq; partē
ex equo disputari posse. Et ita neq; primā
de qua locuti sum⁹ certitudinē sup̄ natura/
lem/ neq; naturalē putabāt vllā esse. Deni/
q; certitudo q̄ moralis dici pōt vel ciuilib;
tangit ab **Aristo.** vna cū p̄nti certitudine
in ethicoz suozū principio. Qui⁹ snia est.
disciplinati esse/ in vnaquaq; re certitudi/
nem q̄rere iuxta exigentiā materie. Equē
enī viciosum est inq̄t p̄suadentē q̄rere ma/
thematicuz/ r̄ moralē demonstrantē/ nō enī
cōsurgit certitudo moralis ex euidētia de/
mōstrationis/ sed ex pbabilib; cōiecturis/
grossis/ r̄ figuralib; magis ad vnā p̄tes q̄
ad alterā. Talē certitudinē si penit⁹ nega/
uerint achademiici. si nō eā p̄terea sufficiē/
tem dixerint ad aliqd̄ moralit̄ opari/ vide/
r̄nt q̄ rōne p̄sūperint aliqd̄ vel agere bo/
nū/ vel omittere malū. r̄ formiter ad iudici/
um rōnis/ q̄le debet eē certū sicut certa ē in/
se virtus. alioq̄n virt⁹ nō est. **Donicus**
V. Aduerto volucer/ qm̄ ex prima certu/
tudine multa possum⁹ r̄ debem⁹ nos fide/
les sine scrupulo corde credere ad iusticiā.
r̄ ore p̄fiteri ad salutē. p̄sequi/ defendere/ et/
tueri/ p̄iusq; vacillet vel auferat a nobis
hm̄i certitudo. **I.** Intelligo p̄terea q̄ in/
agabilib; hūanis q̄ tantā habēt varietatē/
dicere **Aristo.** r̄ exp̄ientia teste/ vt casu ma/
gis q̄ arte p̄stare videant. sufficit tertia cer/
titudo q̄lis nō sp̄ scrupulos oēs abūcit suf/
ficit vt contēnat vel superet/ sic opando q̄i
nō sūt. **S.** Sed q̄ rōne possit hoc fieri/ scire
cupio qd̄ aduena n̄r in his agat. **V.** **U.**
V. De scrupulis sicut p̄dicim⁹ iudicat
alit̄ agendū esse dū oriunt̄ ex p̄teritis. alit̄
dū in eis q̄ agēda sunt occurrerint. De p̄te/
ritis qd̄ opib; iā amplectit̄ **Gregorij** sen/
tentia. Bonarū mētū ē ibi culpā agnosce/
re vbi culpa nō est. **L.** Formiter r̄ ad illud.
Iust⁹ in p̄cipio accusator ē sui. **C.** Cōsti/
tuēs itaq; se corā tremēdo tribunali distri/
cti iudicij dei/ p̄sciam p̄pria audire/ sustinet
accusantē eū. quāto maiori seueritate scit r̄
pōt. q̄m̄ fiat ei sp̄s cōtribulat⁹ r̄ ingens
cōfusio/ p̄tricio/ r̄ humiliatio cordis. ita vt
cadat a se p̄ oīm modā p̄rie defensiōis de/
sperationē. neq; enī vult cū diuina iusticia
p̄cedere/ neq; p̄scie p̄ iusticia testimonium
ferētī q̄ se reū/ silentiū imponere/ suadet po/
tius vt clamet vocib; magnis. **Iste** ē/ eq̄ssi/
me iudex de⁹. iste q̄ p̄ iusto iudicio tuo dā/
nand⁹ est. peccauit enī in talib; r̄ talib; sup/
numerū arene maris/ ita vt pctā sua vit to/
tus cape possit mūd⁹. **Sūt** ei abyssus mult/
ta/ r̄ tenebrosa nimis/ q̄ altā sibi dānatōis
abyssum meruerūt r̄ inuocāt. **Et** hoc dñe
de⁹/ in voce cataractaz tuarū. hoc ē viarū
tuarū inscrutabiliū/ r̄ iudicioz occultoz/
in quib; hō p̄stitit⁹ videre nō pōt an amo/
re vel odio dign⁹ sit. neq; cogscere de suis
opib; quātūcūq; iusta videant. quo termi/
nent sine/ aut qua districtōe iudicent. **Ac**
casat⁹ inter talia reus nō defensoris sed ac/
cusatoris. testis r̄ iudicis in se p̄tes agit ex/
aggerās quātū pōt. **Qui** etiā si totū popu/
li xp̄iani fudisset sanguinē/ spat̄ i illo aplī
verbo/ si nos iudicarem⁹ nō vtiq; iudicare
mur. **Quo** p̄ fit in hūanis iudicijs qm̄ p̄st/
rētī crimē mors inferit. apud deū vō apud

r̄nt q̄ rōne p̄sūperint aliqd̄ vel agere bo/
nū/ vel omittere malū. r̄ formiter ad iudici/
um rōnis/ q̄le debet eē certū sicut certa ē in/
se virtus. alioq̄n virt⁹ nō est. **Donicus**
V. Aduerto volucer/ qm̄ ex prima certu/
tudine multa possum⁹ r̄ debem⁹ nos fide/
les sine scrupulo corde credere ad iusticiā.
r̄ ore p̄fiteri ad salutē. p̄sequi/ defendere/ et/
tueri/ p̄iusq; vacillet vel auferat a nobis
hm̄i certitudo. **I.** Intelligo p̄terea q̄ in/
agabilib; hūanis q̄ tantā habēt varietatē/
dicere **Aristo.** r̄ exp̄ientia teste/ vt casu ma/
gis q̄ arte p̄stare videant. sufficit tertia cer/
titudo q̄lis nō sp̄ scrupulos oēs abūcit suf/
ficit vt contēnat vel superet/ sic opando q̄i
nō sūt. **S.** Sed q̄ rōne possit hoc fieri/ scire
cupio qd̄ aduena n̄r in his agat. **V.** **U.**
V. De scrupulis sicut p̄dicim⁹ iudicat
alit̄ agendū esse dū oriunt̄ ex p̄teritis. alit̄
dū in eis q̄ agēda sunt occurrerint. De p̄te/
ritis qd̄ opib; iā amplectit̄ **Gregorij** sen/
tentia. Bonarū mētū ē ibi culpā agnosce/
re vbi culpa nō est. **L.** Formiter r̄ ad illud.
Iust⁹ in p̄cipio accusator ē sui. **C.** Cōsti/
tuēs itaq; se corā tremēdo tribunali distri/
cti iudicij dei/ p̄sciam p̄pria audire/ sustinet
accusantē eū. quāto maiori seueritate scit r̄
pōt. q̄m̄ fiat ei sp̄s cōtribulat⁹ r̄ ingens
cōfusio/ p̄tricio/ r̄ humiliatio cordis. ita vt
cadat a se p̄ oīm modā p̄rie defensiōis de/
sperationē. neq; enī vult cū diuina iusticia
p̄cedere/ neq; p̄scie p̄ iusticia testimonium
ferētī q̄ se reū/ silentiū imponere/ suadet po/
tius vt clamet vocib; magnis. **Iste** ē/ eq̄ssi/
me iudex de⁹. iste q̄ p̄ iusto iudicio tuo dā/
nand⁹ est. peccauit enī in talib; r̄ talib; sup/
numerū arene maris/ ita vt pctā sua vit to/
tus cape possit mūd⁹. **Sūt** ei abyssus mult/
ta/ r̄ tenebrosa nimis/ q̄ altā sibi dānatōis
abyssum meruerūt r̄ inuocāt. **Et** hoc dñe
de⁹/ in voce cataractaz tuarū. hoc ē viarū
tuarū inscrutabiliū/ r̄ iudicioz occultoz/
in quib; hō p̄stitit⁹ videre nō pōt an amo/
re vel odio dign⁹ sit. neq; cogscere de suis
opib; quātūcūq; iusta videant. quo termi/
nent sine/ aut qua districtōe iudicent. **Ac**
casat⁹ inter talia reus nō defensoris sed ac/
cusatoris. testis r̄ iudicis in se p̄tes agit ex/
aggerās quātū pōt. **Qui** etiā si totū popu/
li xp̄iani fudisset sanguinē/ spat̄ i illo aplī
verbo/ si nos iudicarem⁹ nō vtiq; iudicare
mur. **Quo** p̄ fit in hūanis iudicijs qm̄ p̄st/
rētī crimē mors inferit. apud deū vō apud

quē est mīa z copiosa redēptio/ mīscōia h
 dū viuinū superatrat iudiciū/ q̄ sit vt dam
 nādus i curia iusticie habeat aditū cū fidu
 cia ad thronū gr̄e ei. q̄ saluat dānantes se
 absolutōez p̄ferēs in auxilio oportuno. p̄
 cipue si dimiserit hō ex corde debitoribus
 suis. vt p̄cipies velit eos fieri glorie/ neq̄
 vindictā q̄rere cupiat. sed oret p̄ salute sua
 quo sit vt fidēter dicat deo. bullas veie sue
 p̄stāde hīs. dimitte nob̄ debita n̄ra sicut z
 nos dimittim̄ debitoribz n̄ris. **D**oni
 cus **V**aliam frequēt audiu/ volucer. Sz
 qliter absq̄ mēdacio vel fictōe p̄t in mul
 tis tale aliqd̄ agi nō satis aptū est. Esto nē
 pe q̄ de p̄teritis opibz scrupuli sint i p̄scia.
 nō idcirco reā se iudicare habet. Est ei scru
 pul^{va} cillatio q̄dā dubitatō/ vel formido
 p̄urgēs ex aliquibz p̄iecturis debilibz z in
 certis. Alio q̄n si ex vehemētibz argumētis
 z pbabilioribz p̄ hac pte q̄z p̄ altera dubita
 tio p̄surgeret/ iā non scrupul^{sol} vel lenis
 trepidatio dici deberet/ sz moralis de trans
 gressione certitudo. **D**itū vero neq̄ cau
 tū videret si p̄pter h̄mōi scrupulos/ p̄scia te
 stificatōez vel dānatōez ferret certā. Aliqd̄
 interrogata ab hoibz/ vl̄ acriter a seip̄a/ ne
 q̄z mētiri sibi volēs/ r̄n̄ debet p̄p̄t solos scru
 pulos se i veritate reā. se crimiosaz se dānā
 dā existere/ nōne magis in h̄ casu d̄ merito
 q̄z de pctōz/ z ita p̄t de saluatiōe q̄z de dā
 natōe p̄sumit. Quo pacto fert igit̄ z r̄a se/
 meripam dānatōis suam. Auger dubita
 tiōē apli dicitū. **D**ibi inq̄t p̄ mīmo ē vt
 a vobis iudicer vel ab hūano die/ sed neq̄
 meip̄m diiudico/ q̄ m̄ alibi se primū fatef̄i
 ter pctōez **U**elit inq̄t de/ saluos facere pec
 catores/ q̄z prim^{ego} sum. **D**uo q̄lē/ ad
 ista r̄nsionē aduena n̄ daret. **V**olucer.
Qualē nimiz dat apls/ dū subdit ad p̄
 allegatū q̄dā verbū/ q̄ me iudicat d̄ns est
 Et alibi. Scio q̄ in me nō hitat bonū/ cō
 formiter ad illud xpi. Qui ex p̄p̄ris loquit̄
 mēdat ē. **T**ertissima igit̄ nō scrupulosa
 rōne tenere debet ois hō viuēs/ qm̄ sine ḡ
 tia dei dānat^ē/ quap̄pter hūillet se hō q̄n/
 tū potuerit/ sibi vilescat/ se deiciat/ se p̄cul
 cer in recogitatōe sua/ qz nō h̄ret q̄ deo dā
 nātū m̄deret. qd̄ obijceret dicētī. amice nō
 facio tibi iniuriā. accipe qd̄ tuū est z vade
 Quid ē aut̄ illud tuū nisi pctm̄ nisi mēda
 cū. **R**egisti q̄ sanct^{abbas} agathon mo
 riēs/ fr̄atribz interrogātibz an timeret z an
 in opibz suis p̄sideret/ r̄ndit. In veritate tū

meo/ neq̄ p̄fido in opibz meis/ q̄usc̄ vene
 ro aū dei/ qm̄ alia sūt iudicia dei/ alia ho
 minū. **D**onicus **V**olucer **V**olucer **V**olucer
 lucer/ horrore p̄cutior/ tot^{merore} tabesco
 totⁱⁿ desolatōez z in quādā velut despa
 tionē deijcior h̄ audies. nec qd̄ de p̄teritis
 nec de futuris agā scio. **V**olucer **V**olucer
 uero german^{tu} hac p̄sideratōe sic vti n̄
 tit vt inter tot p̄mētia mūdi mala. inter tot
 hostiles carnis ac demonis molestias per
 ipam d̄no p̄picio fortiorē assurgere q̄rat in
 spem. solidiorē p̄solatōez. z in trāquilliori
 pace q̄escere/ cui^{rōnez} z modū collocutio
 dici p̄rioris exposuit. **D**onic^{De}
 mini p̄ despatōez ei ad spem veire docuisti
 Lausant nihilomin^{scrupli} tales inq̄tu/
 dinē mētis quā fluctuare faciunt. a q̄ sicut
 mulce moriētes p̄dūt suauitatez odoris. i.
 deuotiōis z amoris sentimētuz **E**uigilare
 demum compellunt z eruscitare dilectam
 prius q̄ ipsa velit. **V**olucer **V**olucer
 to consilium.

Secundum metrum

quarti Dicolon tetrastrophon/ primi tres
 plus sūt trochaici almanij dimetri acata
 lectici/ sic primⁱ scdo metro q̄rū d̄ p̄. phi.
 Duar^ē dactylic^{pherecrati} trimeter aca
 talecticus sicut scdus in scdo metro scdi li
 bri. Pontus versat arenas. Ad finē fit di
 strophon.

Strum tabescit in te
 Scrupulis exagitatum
 Lor/ gemens et anxiatum
 Persta fortius in spe.
 Filijs suis quid obest
 Prouida cura patris scit.
 Pane filiorum seruus
 Ut quandoq̄z cibatur/
 Sic cibo serui frequenter
 Paruus vescitur heres
 Glorietur vt nequaquā
 Et speret cor vtrinq̄z/
 Proximum solet iuuamen
 Fieri contribulatis.
 Nonne fluctus et procelle
 Expurgant mare crebro
 Parturit filium mater
 Sed non absq̄ dolore.
 Letus alacrisq̄z fies
 Horum prole beatus
 Si memor dei recusas
 Dic solamen habere

Prosa tertia quar

Oti. **Donicus:**
 Ro q̄s blandimēta mūdi sup̄/
 uerit. q̄s adimpleuerit. p̄beticū
 vortū/letet cor meū vt timeat no
 men tuū? Quis ad sacrificiū salutis offerē
 dū/accedere p̄sperit/si fuerit alien⁹ a dul/
 cedine dei/ si aruerit sic mons gelboe/in q̄
 nec ros desup refrigerās/nec pluuia rigās
 et fecūdās cadat/sed sit sibi celi eneu/ z ter
 ra ferrea/detra z iā q̄sa: **Uolucer:** Plu
 rimos crede mihi sefellit nimia sentimēto
 rū bmoī q̄quisitio seu cupido/hoc in ture
 lupinis z begardis. hoc in q̄busdā deuor⁹
 nō fm sciam exp̄tū est/q̄ deliramēta cordis
 sui/p̄ dei sentimētis amplexātes/turpit er
 rauerunt. Alij frustra conati sunt ad nihil
 passionabiliter affici/cū sentiret apls aliā le
 gē repugnātē. Alij ita deo se voluerūt tra/
 dere/q̄ oīa de⁹ ageret in eis tm̄mō passiue
 se hñtib. Alij p̄ vnionē apicis mētalīs cū
 spūs sancto/tradūt hñ sciam mysticā d̄ deo.
 Ita tm̄ q̄ de⁹ nō app̄hendat sub q̄cūq̄ rōe
 vel entis vel verivel boni. **S**ed ab istis
 z a prioribz inq̄rit vbi meritū erit si dilectō
 nis voluntarie null⁹ habeat act⁹? **A**uero q̄
 rōne debeat cor tuū medias int̄ scrupuloz
 ac tērationū agitātes se gerere/te doceat
 exēplū palpabile. **U**tunt naute q̄dā vascu
 lo/in q̄ sup cuspidē erectā librata ē extrans
 uerso volubilis acus ferrea/cui⁹ acies affe
 cra ē p̄ magnetē/q̄ fit vt in polū articū assi/
 dua sit suā directio. **N**ō aliter cor affectum
 dei dilectōe in fide z spe ferri/uenit i deū.
Porro sic ex motu vasis p̄tinētis acū agi/
 tatur ac alioruz/nūc detorsum/nūc sin i/
 stro: suz/redit tm̄ semp in id ipm dū q̄escere
 sinit. **C**ōformit turbatōnez aut vacillatio
 nē cor pati videt/ ex scrupulosis motibus
 mō p̄ has mō p̄ illas passionū fluctuatio/
 nes. maneat attamē diuin⁹ amor firm⁹/sal
 tē in habitu q̄d sufficit/si non penit⁹ eiecerit
 ipm hō. **E**t ita sufficit vt aliq̄s inuenia
 tur ostātor resistere pctis. imo cor p̄ expo
 nere martyrio. carēs actu talibz sentimētis
 q̄s ali⁹ abūdāter plen⁹ eis. **Q**uare patz si
 gnū istud sensibilis suauitatis inefficacit
 arguere caritatē dei/ si nō affuerit comites
 caritatis signate p̄ aplm **C**aritas in q̄t pa/
 ties ē/benigna ē/ cū reliq̄s q̄s subiūgit. ita
 q̄ si fides/si spes/si cetere vtutes ifor mes
 ēē p̄nt/dū deest caritas effugies a facie latē

tis supbie/cur n̄ poterit h̄ cepta suauitas?
Sustas igit h̄ac suauitatē vtere cū hūilita
 te z gr̄az actōe. **S**ustu cares/feri patiētiaz
 māsuētudie. attēdes q̄ aliq̄n demō aburit
 naturali bono teneri cordis/vt ē i mulieri
 b⁹/sic ecōuerso p̄t gr̄a naturalē bonū tale
 in adiutorū sui sumere/vt vehementior z
 crebrior iualescat spūialis deuotio. **S**z dū
 surrepit supbia/q̄b ei nō infidies q̄ verare
 voluit aplm tollit bec par interior/redit
 q̄ colaphisatio tēratōis/custos hūilitatis
 q̄ casu sufficiat gr̄a dei. **N**ec more genera
 tionis praue z puerse d̄nū sibi deuotōis
 signū q̄rat. **U**olucer: **E**cce relabimur
 in id/q̄d ab initio q̄sitū est/q̄ rōne poterit
 aliq̄s q̄c̄s aggredi sub dubio cōstitit. an
 agat recte/si ex interiori p̄scie motu suffici/
 ens certitudo n̄ habet. **P**eribit deniq̄ oīs
 ars distinguendi veras a falsis immissiones
 p̄beticas/aut reuelatōes. **U**olucer:
Habes sup h̄ vltio scripta nō pauca pegri
 ni nri. **P**rimū vō respectu eoz q̄ futura
 sunt (de p̄teritis q̄ppe iā dixim⁹) sic obfua
 re puenit/vt nō reputet culpa vbi culpa n̄
 ē. **A**lio q̄n causat erronea p̄scia q̄ quā si q̄d
 libet attētet fieri/iā culpa ē si fluctuet an/
 mus. **P**retea sub hac dubitāte velut
 ad vtrūlibet nesciēs q̄d actur⁹ sit/p̄silū est
 vt nō agat/q̄m exponeret se discrimi/q̄ cas
 su certū hēat q̄ peccat. **U**is igit q̄c̄s ses
 cur⁹ agere cert⁹ sis illud ee bonū/nec p̄tu/
 ti sriū. **S**ed refert q̄ certitudie. sufficit nē/
 pe certitudo moralis/ qualē norauim⁹ vt
 vel nō sis in pctō duz facis q̄d in te est/aut
 saltē peccatū nō incurris nouū p̄ temerita
 tē/exēpli gr̄a/celebrādi. orta ē enī ex dilige
 tia tue p̄pationis/excusatio. **E**cce mo
 ralis bec certitudo p̄ doctrinā colligit alre
 ro tm̄ modoz. **U**nus puenit ex alteri⁹ au
 ctoritāte. **A**ter ex ppria eruditōe **T**ert⁹ ab
 exp̄mētali p̄suētudie. **S**ub primo viuūt
 incipiētes z aiāles. **S**ub scōo p̄ficiētes et
 rōnales. **S**ub tertio p̄fecti z spūales. **C**ō/
 sonat p̄hs tradens tres hoīm maneries ad
 doctrinā inueniri. **P**auci p̄ seipos doctiles
 sunt p̄pter clarā sue p̄plexiōis armoniā. ad
 do vel aliā gr̄az gr̄ans datā q̄ faciliter agē
 da p̄cipiūt scripturas vt **A**ug⁹ intelligunt
Multi p̄ alios erudiunt recipiētes ab eis
 intelligētiā scripturaz aut si nequeunt cre
 dūt saltē dicētibz z obediūt. **T**ertū genus
 despatū est ad doctrinā q̄ nec doceri p̄nt
 nec docentibz assentire volunt. **Q**uibus

5.

relictis (sunt enim pl^u discipuli q^u multa ex bru-
 tis/que p^{er} humanā domā in dūstrā/vt ca-
 nes/vt equi/vt symec/vt aues aliq^u fiat ser-
 mo de reliq^us. **P**uto q^u religionū institu-
 endaz p^{ri}ncipalis cā fuit autoritas regimi-
 nis/cui magis obedientia p^{re}staret q^u p^{ri}e-
 rōni/ q^u in plurimis dubia valde est/ debi-
 lis z incerta. **P**reualere sūlt^{er} habet hec auto-
 ritas respectu iunior^u quozūlibet ad magi-
 stros vel parētes/ q^um iudiciū p^{ri}e ratiōis
 vel nullū/ vel imperfectū h^{ab}ent. **N**oc pitagore
 schola seruabat. **S**ic iubet d^{omi}n^us dicēs. **I**n-
 terroga patres tuos z dicent tibi/ maiores
 tuos z annūciabūt tibi. **M**aiores intelli-
 go/ qui multis exp^{er}ientijs eruditi sūt in agi-
 bilib^{us} humanis/ quozū iudicia tradit **A**re-
 sto. esse recipiēda tanq^u p^{ri}ncipia p^{ro} mul-
 ta vidisse. **E**xtendit h^{oc} ad eos q^u respectu di-
 uinor^u p^{ro}pter p^{ro}suetudinez exercitatos h^{ab}ent
 sensus/ q^ules iā in solitudine sibi viuere suf-
 ficiūt. **S**up^{er}est sanct^{ae} doctrine mod^{us} p^{ro}-
 positio n^{ost}ra vicinior/ v^{el} sumit in agendis
 sufficiēs z moralis certitudo. **Q**uā mod^{us}
 iste/ nutritiq^{ue} ex studiosa p^{ro}scrutatōne diuini-
 noz mādatoz quales suadet sapiēs. **Q**ue
 tibi p^{re}cepit deus illa cogita semp^{er}/ z in plu-
 ribus opib^{us} eius ne fueris curiosus. **E**t ite-
 rū nihil dulci^{us} q^u respicere in mādati^{bus} dei.
Nunc b^{ea}t^um dicit p^{ro}s/ qui in lege d^{omi}nⁱ medita-
 tur die ac nocte/ cum ceteris absq^{ue} numero
 cadētib^{us} in h^{ab}itū. **I**taq^{ue} sel^u in scriptu-
 ris suis locut^{us} est deus. z idip^{su}m/ ait **J**ob. n^{on}
 reperet/ q^um sufficiēter erudiūt z cōsulūt. im-
 modo relegant p^{ro} puro fideli z integro corde
Baliuolis quidē z incredulis tenebrosi-
 or inde nascit^{ur} error^u caligo/ q^uo in hereticis
 olim/ nescio si ampl^{ius} n^{ost}ra hac etate/ p^{ro}spicu-
 um fuit/ q^um cecutiētes facti sunt multi cir-
 ca fores p^{ri}ncipioz moralium/ q^u sunt d^{omi}n^us p^{ri}-
 mis imp^{er}ssionib^{us} nature. q^u rursus digito p^{ro}-
 prio scripsit de^{us} in tabulis lapideis ad in-
 delibile memoriā. reperēs ea tertio p^{ro} fidei
 traditionē in euāgelio. **I**taq^{ue} lugere plan-
 gereq^{ue} cōpellimur.

Tertium metrum

quarti. **D**icolon distrophon. **P**rimus ver-
 sus iambicus archilochius trimeter acata-
 lecticus. secundus elegiacus. currit cū tertio
 tertij de p^{ro}so. phi. **Q**uāuis fluente.

Aigma q^uis p^{ro}ferat secū fides
 Est a fonte tū lucis/ origo sua
 Per h^{ab}itū s^{op}hie veritas recōdita

Quā natura nequit insinuasse/ patet
Reuelat ecce paruulis amans eos
Ataq^{ue} docens z cum simplicib^{us} graditur
Sui sup^{er}bis mente cordis clauditur
Vult intellectus subire vt omnis ei.
Peritq^{ue} sensus omnis vt sedeneget.
Deberet homo totus obsequiū d^{omi}no.
Par nempe bestijs peccādo factus est
Indiget hinc fidei subdere colla iugo.
Vt ambulet vite vias nec offendat/
Pandit qualis sit finis habendus ei.
Precepta rursus inculcat prius data
Nam mos p^{ro}uersus obnubilat ea.
Vis ingredi vitam. mandata conferua
Roborat hic decedē x^pus in alta leuans
Si prima per se n^{on} ora p^{re}cepta decem
Sens scelerata docet falsa vel ambigua.
In his fides si fit obscurior/ plena
Veridie palpans/ a modo quid sup^{er}est
Jesu benigne. quid potest magis tuam
Externis legem tradere ludibrio.
Dodos z regulas viuēdi deinceps
Quos/ his euerfis/ plebs tua suscipiet.

Prosa quarta quar

Hic. **M**onicus.
Decet volucer q^u stomachabar
 nūp mecū/ dum theologia^m effe-
 res/ v^{el} sit q^u n^{on} nullos ex theolo-
 gis exp^{er}imur i nullo meliores. v^{el} n^{on} de-
 teriores ceteris hoib^{us}. **V**olucer **M**olo
 monice de aliena vita theologoz nec alio-
 rum scrutator eē vel censor curiosus. **D**oc
 v^{el} n^{on} credidi p^{ro}pter q^uo z locut^{us} sum/ q^u theolo-
 gia n^{on} admixta fidei/ spei/ z caritati/ inflat
 z officit/ quē admodū de ph^{ilosoph}ia romanoz re-
 fert apl^{ostolus}/ q^um p^{ro}pter ing^{er}itudinē dati sunt sup^{er}
 alios hoies i reprobū sensuz. **L**am reddit
 q^u cū cognouissent deū n^{on} sic deū glifica-
 uerūt. neq^{ue} gr^{ati}as egerūt. **I**ngratitudinē v^{el}
 maiorē eē in d^{omi}n^uo v^{el} abusu theologie
 q^u ph^{ilosoph}ie n^{on} dubitauerit. **P**ropterea sicut
 apud ciceronē orator describit. q^u ē vir bo-
 n^us dicēdi perit. **I**ta theologū noiam^{us} v^{el}
 bonū i sacris l^{it}eris eruditū. n^{on} q^u dē eruditio-
 ne soli^{us} intellect^{us} s^{ed} multo magis affect^{us} vt
 ea q^u p^{ro} theologia^m intelligit/ traducat p^{ro} iugē
 ruminatōez in affectū cordis/ z exercitiōem
 opis. quatin^{us} sapia s^{ed} nomen suū sapida
 sit/ in bonis/ suauit^{er} z iocūde. in malis/ tri-
 stabiliter z acerbē/ aliq^u tales instar **V**rie
 fert l^{it}er^{as} d^{omi}nⁱ tōis sue. dāt aduersus semet
 ipos ex ore p^{ro}prio iudiciū/ pl^u ificiūt exēplo

De cōsolatione theologie

vite q̄s instruat verbo doctrine / sacras de-
nig lras impudenter suis inq̄natis mori-
bus ⁊ desiderijs subseruire ꝑpellūt. sensus
a sanctis patribus traditū distorquētes imo
sepe nesciētes. nescia ꝑfecto est ꝑs magna
taliū qui se theologie ꝑfessores iactant/
ita vt experiri stupor sit. Ideo ꝑꝑe theo-
logiā nesciūt qz se curis alijs q̄ridie tradūt
Esto sciant. vides quē admodū ratio / dos
hominū ꝑclarissima vertit reprobis ad su-
am aliorūqz ꝑnicie. Unū qz quāto meli⁹
tāto furiosiores eos q̄ ad sobrietatē ip̄o nō
vtunt / reddit. nō vini vicio sed potantūz.
Dicta sint hec interim q̄tin⁹ aīo tuo tristi-
mos gereret / ⁊ solueret questio facta / simul
vt ea q̄ de theologie cōsolatōe scribim⁹ qua-
liter ⁊ a quibus accipiēda sint vtilit̄ insinua-
rem⁹. Cōfido in dño q̄ apud idiotas soli-
citos de salute sua / in quibus ē simplex fides
certa spes. ⁊ suavis caritas / insidebunt fru-
ctuosius in aīo theologicē sentētie (ideo nō
frustra sūt) q̄s apud repletos lras gignētibus
scientiā illā quā inflare dicit apls. Oculū
vero q̄s nesciat quātū turbat aut excecāt i/
flatio. **S**ūt alij min⁹ culpabilē / nescio
si min⁹ tolerabilē errātes / q̄s / ex doctrina
dū moralē querūt certitudinē / nullū lumē
rōnis mouet ad assensūz cuiusuis agibilis
tīmmodo satis ē si dicere potuerint. Hoc
scriptū ē. hoc talis doctor in lectura sua se-
sit. hoc ali⁹ ita posuit / similes aspiciētibus
so ad solē dorso splendorē ei⁹ in mōtibz q̄s
ad aspectū solis null⁹ sufficit ostendētis di-
gitus attollere. Cur ita? Quia deorsū ocu-
lū mergere soliti sunt / vbi nō aspiciūt sol nī
si circūuolut⁹ caligine. Plane. lucis natu-
ra nedū sensibilibis sed intelligibilis ita ha-
bet. vt quāto longi⁹ ab origine ꝑtendit / eo
fiat debilior / crassior / ⁊ subobscurior. Pro-
pterea si lumē intellectuāle iugiter ad infi-
mā cōsiderāda demergit / grossescit ⁊ crasse-
scit quodā mō / ineptūqz reddit supiora q̄s /
uis lucidiora aspiciere. Sed neqz lumē ye-
ritatis accipiūt isti nisi circūuolutum sit q̄
dā veluti caligine traductōnis humane.
Donicus **E**xperimur id sepe qd̄ dicitis
Sed quid ꝑinde faciendū sit insinua.
Volucet **D**onēdi sunt ab ingressu stu-
dij nō ita figere solaz in cōstitutionibz suis
retinēdis memoriā / vt plurimū mos ē / q̄n
exerceāt intellectū / rationēqz cōsulant / ex q̄-
bus principijs vel moralibz vel theologi-
cis originent hmōi cōstitutiones. Ita enī

fiet vt collustrent lūie primoz ꝑncipioz /
q̄ si vlt nolūt vel nequnt / credāt illustratis
Recogitēt insup ꝑstātiā hūane cōditōis / q̄
ad h̄ cōdita ē / vt totū sensibile mūdū q̄ ꝑ se-
sū portat ingredi / imprimēdo spēs suas
atqz simulacra / reducāt in primū ꝑncipiū
deū / cū qdā simplicitate puritate. Ita ꝑ-
cedēs a deo mūd⁹ / sit eo ꝑriue vtilior in
suis ꝑribz / q̄ longinq̄oz / ꝑut in elemētis vi-
dere ē ⁊ i solis lumie. Rursus autē redditur
spūalior magis ac magis ꝑ opatōez intel-
lect⁹ agētis i fantasmatā corꝑalia. ex quibz
elicit sua v̄tute spēs intelligibiles simpli-
ces ⁊ incorꝑeas. Et sic natū ex carne sensu
um caro erat suo mō / sic qd̄ nascit ex intelli-
gibili spū / spūs ē. Adeo qd̄ ē vt nō dubita-
uerit apls dicere. qui adheret deo v̄n⁹ spūs
est cū eo. Nec opatio ꝑcipue spectat ad ele-
uatos theologos / exercitantes se ad theolo-
giā mysticā / que ꝑ abnegatōez tēdit in sim-
plicitatē. verū qū veniēdū est ad agibili-
um tractatōez / optet rursus in inferiora re-
spiciēda descēdere. Alioq̄n fallerēt isti mō
ad primos ꝑrio / si lumini ꝑncipioz be-
rerēt adeo / q̄ ꝑclusionū visionē omiterēt
exēplo astrologi cadētis in foueā dum am-
bulās respicit astra. **D**eniqz ꝑfectus erit
qui studiosa circūspectōe versabit in vitro /
q̄s. hūc iuristā theologū / ⁊ cū theologo iur-
istā iudicabo. Quales fuerūt primi docto-
res / ex q̄z sentētis decretales decretaqz cō-
pacte sūt. **D**onic⁹ **R**aros affert etas
nra tales / cām scire desidero. **V**olucet.
Pauci tolerāt laborē studiij. In multis
vel etas vel ingenū vel sumpt⁹ nō suppes-
tūt. Euenit ꝑterea q̄ mystica agar acillavi-
dēs se peperisse / habet ꝑceptū sarā dñam
quā sterile existimat. Rachel insup fortas-
sis limpidos hñs oculos / irridet aliqū moz-
daci⁹ sororis lye lippitudinē / cū se mutuo
iure sororio conueniat honorare / ipam qz
agar impio dñe sue subijci / dictatisqz ꝑ eā
equū fuerat obedire. **S**ubinde ꝑpēdis
difficultatē infinitā quā hz morale negoci-
um / dū ꝑse q̄ q̄rit / qz non satis ē intelligere
qd̄ verū sit / ⁊ qd̄ rectūz sicut cadit sub arte
tradere / s; ꝑticulares circūstātiās / q̄ varia-
biles sūt / neqz sub arte neqz sub doctriā ve-
niūt. Circūspicere necesse ē statū i primis
reipublice cū moribz eā regētū / si iuxta cō-
siliū sozeri moysi / sint viri potētes / n̄ mētēf
deū / in q̄b sit veritas / ⁊ q̄ oderint auariciā
neqz sit apud eos ꝑsonaz acceptio / nec in

Stitia/nec depravatū cōsiliū. Alioquin
 nō erit ab eis iudiciū rectū q̄stūcūq; fue
 rit postulatū/ nisi p̄uiderit ex alto de/ q̄ p
 pueros/p̄ iniq̄s/p̄ bruta/p̄ demōes/sepius
 exercuit iudicia iusta. qua i rethobias ore
 diuio locut⁹ est/dū filio iussit p̄siliū sp̄ a sa
 piēte p̄q̄rere/ omī insup inq̄t rpe b̄ndicde
 um/z pete ab eo vt vias tuas dirigat/z oīa
 p̄silia tua in ip̄o p̄maneat. Que sint aut cō
 silia dei aperuit psalmista loquēs ei Cōsi
 liū meū iustificatōes tue. nō ita tñ vt b̄na/
 nū p̄siliū deserat/qd̄ vtiq; debet exstimari
 diuinū/si rite/si humiliter/si deuote/si obe
 diēter fuerit inq̄siti. Quale zel⁹ feruidus z
 oīs generalit̄ passio rehemēs/ solet nec pe
 tere/nec penito ȳl ingesto credere. **Bo**
nicus **P**omitam⁹ deinceps ea loq̄ q̄ sub
 eruditōe doctrinali nō veniūt/necq; ei mo
 ralis certitudo/quātū ex dictis colligo. po
 test sub vna regula tradi q̄ sufficiat in omī
 casu p̄sciaz agētis reddere securā se nō deli
 quisse/qd̄ ex euenū rex p̄pēdi sepi⁹ solet.

Voluer **P**ropterea p̄stitue sūt in figu
 ra. Tres ciuitates refugij/fides/spes/z ca
 ritas/p̄tinētes lauactū penitētie/z emuni
 tatis a siliū/quatin⁹ par cōturbara p̄ ea que
 se fecisse formidat homo reformet/que par
 qualiter ob seruāda sit intellige.

Quartum metrum

quarti monocolon/ vsus ē dactylic⁹ alema
 ni⁹ retramerer hyper catalectic⁹, currit cum
 quito carmie q̄ri de p̄so. p̄bi. si q̄s arcuri.

P Ultra par/ sumi mun⁹ opimū
 Puncius defert missus ab alto
 Nam male menti qualis erit par/
 Si enitur lecto sorde repleto.
 Complect et spinis se viciozum/
 Qualium turba dilaceratur.
 Tracta nunc istuc/rursus et illuc.
 Dissidet secum seq; remordet.
 Viribus vanis omnipotenti
 Stulta guerram dat moze gigantum
 Pugnare contra quodq; creatum
 Jus sui regis sedulo seruans.
 Si placet fiat vera tibi par/
 Ordinatus sit primitus omnis
 Motus. affectus nec vagus erret.
 Queritans extra posse quieto
 Se frui mundo. quod nequit esse.
 Pauca pertēptet non alienis
 Litibus se det. sed nec habenas

Sensibus laxet. semper anbelet
 Legis eterne iussa tenere.
 Litteris sacris assiduus sit
 Quippe dat pacem zelus earum.
 Pacis eterne pignus et arram.

Prosa quinta. z vi

Himali. iij. **Donicus**.
 Dueniat oro par ista nob. At/
 vero nōdū satis explicuisti q̄ sit
 apud pegrinū n̄m p̄solatio spe
 cialis / delinēs cū in tā p̄sibili rerū tem
 pestate/ qualē in florētissimo nup francie
 regno. nominatim in celeberrima parisiē/
 si ciuitate cōtigisse/ nō prozsus ignorat/ et
 nos intuemur. **Voluer** **A**ccepe sup
 istis doctrinam theologice celitus immisse
 quā deinceps non meloqui putato. **Con**
queris o homo q̄ etate tua multi depere
 unt/ quid queso nouū accidit. **H**abet etas
 omnis mortuos suos. quotidie recipit ter
 ra mille modis humanū genus/ bos pestē
 illos fames. alios gladius. multos naufra
 gia. morbi. incendia. voragines absumūt.
 quippe terra sunt z in terram reuertuntur.
Deniebaris o neq; dum **Eue** dicēti **Ne**
forte moriamur. subintulisti. nequaq;. om
 nes ex tunc capitali supplicio adiudicati
 sunt. **N**il refert quis prior. quis posterior
 securi mortis feriat. **Unū** dabo tibi qd̄ in
 re p̄fitear esse timendū/ quo merito vel de/
 merito/ vita iamiam citissime desitura/ si/
 niatur apud iudicē deū. **S**cio mecū fate/
 beris. **I**nterogo te/ respondeat existimas
 tio tua **M**ortuos quos immatura violē/
 tag; nece defles creptos/ aut iusta causa p̄/
 didit aut iniusta/ si iusta. cur inculpās ius
 sticiam. **C**ur non letaris lauans man⁹ tu
 as in sanguine peccatoris. **S**i iniusta. vi
 de si sobriū est eos plangere/ quos pro ius
 sticia moriētes beatos t̄ps appellat. **S**
dices potuerāt iniusti viuendo corrigi. ius
 sti v̄o plus ad suā aliorūq; salutē supersti/
 tes iustificari. **Q**uid si sordidus sor duisset
 adhuc si sue dānatois assidue penas auxil
 set. **I**ustus vero vt sepe fit excidisset a iusti
 cia. **P**atet lati⁹ ista deductio. nōne variū
 sunt euenūs belli et nūc istū. nūc illū consu
 mit gladi⁹ vt nō glorie accinē⁹ vt discin/
 ctus/ qm̄ nō est fortū bellū/ dicit **E**cclēsia
 stes. **S**ed ad altiora p̄scēdere n̄rē rōes
 volūt q̄ nihil casuale. nihil fortuitū tradūt
 deo. cui⁹ cōsilia sup filios boīm / bumana

D

De consolatione theologie.

curiositas comprehendere p singula non psu/
mat. **A**ttinam? in aliqua qlia ex pphetis
et historicis libris nris fas est colligere.
Destruxerunt assyrii idolatre qdē/sine deo/
ibrlm sanctā ciuitatē cuz populo. **Q**uid p
Iaiā dicat dñs audi. **V**e assur virga furo
ris mei/ et bacul' ipse est in manu eoz mea
indignatio. **S**equit'. **I**psē autē nō sic arbi/
trabit. et cor ei' nō ita estimabit. sed ad pre
rendū erit cor ei'. **E**cce q' de' malos de po/
pulo suo/inter q's nō dubiū fuisse quosdā
innocētes/voluit p lōge deteriores afflige
re/qles appellat virgam furoris sui/q'suis
obseq' deo blasphemū nō crederēt. qd si ta/
le aliqd opat' est mō de'/qui p'atē h'z vite
et mortis. in cui' p'spectu nō iustificabitur
ois viuēs. **N**ōne frequēter in regimine rei
publice cupiditas se putat caritatē:cū hec
p'mune bonū. illa p'riū p'modū semp in d'
rat. **E**sto sit caritas/qd si nō adhibuit pro
sui suorūq; custodia p'tra p'ditionas insidi
as cautelā/qlē hūana pōt et exigit industria
Quid si bellassent aduersus infideles/aut
aduersus exteros sui regis hostes/et occu/
buissent. felices eos in altera vita. nōne iu/
dicares nec morte turpi sūctos? **Q**d si p'n/
tē tñ respicis vitā/terreat apl's si in hac vi
ta tñ spantes sum' miserabiliores sumus
oib' hoib'. **Q**uis p'terea nouit. si ascēde
rit in aures dñi sabaoth clamor flagitiorū
scelerū et abomiationū qb' vel p'plus vl're
ctores et nobiles/vel ytriq;/forsan peccauē
rāt. q's tradidit de' nō in man' infidelū/ut
alias plerūq;/qñq; p'vandalos et gothos
et hunos. aliqñ p' alios noiatiū p'pter spur
cissimā carnis corruptōez/ut aliqb' reuela
tio dixit. exposuit suos mō de' cladib' bel
loz ciuiliū/vbi tumultuaf p'pls cōtra no
biles/sino sine lege/sine ordine nobiles in
ter se/cuz dissecatione mutua p'ploz se de/
struūt. **P**unit/crede mihi/de' occultiora se
pe delicta p' flagella patētia. illa etiā que p'
contritū cor et humiliatū deleta p'ridē sue/
runt quo ad culpā/reperit in penā. **N**ic fit
vt aliq's p'ntialit' bene viuētes/aliqñ p'pre
bendar afflictio/aut pro paruo sicut putaf
delicto nouo/grādiōr punitio subsequaf/
quēadmodū cernere ē in corpis egritudi
nib'/q' ad occasiōē facile oriri vidēt/aut
recidiūū pati. **S**ed da nullū neq; modo
neq; autea p'cessisse demeritū/virt' vel exer
cet ad meritū/vel ad p'miū coronaf. **A**dde
q' mutat de' vt placet regna de gēte i gēte

p' iusticias r'arios dolos. **H**abuchodo
nosoz mēte capt' test' ē test' troia. testis ro
ma. testis daniel de dissipatōe monarchia
rū q'tuoz p'cipaliū. **D**abet ei qliber res in
terris quādā sue duratōis periodū/atq; vi
cissitudini subiecta ē. sit hō. sit dom'. sit et
uitas. sit regnū. sit impiūz. **D**urauit p'ca
dñs sacerdotiū hely iuxta reuelatōz samue
li factā. **C**ui' gen' saul exterminauit/cū ciui
tate sacerdotiū i ore gladij viros et mulieres
puulos et lactētes. **U**bi p'cor attēde vigi
lāter. **E**st ei p'posito res accōmoda vide q's
occasiōē p'stiterit primā/ neci crudelissi
me sacerdotiū ac viroz vestitoz ephor/ li/
neo/cū mulierib' et puulis et lactētib' et p'z
sus innocuis/cū horreda demolitōne ciui
tatis. **N**ōne legis q' declinauerat dauid ad
abymelech sacerdotē/sūpserat i necitate fa
mis panes scōs/cuz gladio goliad/neuer
istic culpabil'. **E**t de dauid testis ihs i euā
gelio. **L**ic' vsus sit bona mēte/reū se mēo
rās. excur' ē nihilomin' saul irrat' mala
volūtate/destructōez quā dei volūtas opti
ma se facturā p'dixerat. **C**anif i spalmis
de deo. **C**ouertit cor eoz. nō dubiū egiptio
rū/vt odiret pplm suū/et dolū faceret in ser
uos ei'. **C**ouertit intellige q' materiā odij
et doli mīstrauit i multiplicatōe hebreoz et
i miraculoz p' moysen oñsione. **Q**uocir
ca facile p' eē fallax argumētū. **P**rouenerit
ex ist' opatōe scādala. mortes. malaq; sine
nūero. **E**git g'talis culpabilit'. **N**ihil ei taz
bonū q' neq'cia puerfoz neq'at abuti. **E**re
plū in p'ffatōe fidei p' martires claret. **E**t
primo in p'dicatōe xpi/qui nō venit p'cez
mittere i terrā sed gladiū. **C**ui' or' vtiq; di
uin'/tot innocētes p' herodē dedit neci. ca
stigmat p' filiū. medic' egrotū. ipi se p'imū
nūqd ager p' sup filio. medic' sup egrotō/
p'māz. q' mortis occasiōē dedisse vifi sūt
nō puto. **N**otaueris et i p'nti re quēadmo
dū pugnauerit filij isrl' trib' vicib' p' benia
min/ob vindictā pessimi sceleris in vxore
leuite. **C**ā iusta erat et qd fortasse miraber'
dederat de' assensuz pugnātib' vici sūt pri
mo/et itez scōo/vsq; ad internitōez quinq;
ginta miliū pugnatoz ex isrl'. **T**ercia pug
dedit eis purgatis et hūiliatis victoriā/vi
q; ad oñimodā pene deletōez beniamitice
trib'. **N**ō discurrā p' plima. scrurati q'p/
pe scripturas meas occurrūt talia copiose
q' lectō vinar ē et q'si malle' p'teres petras
consolationē deniq; faciēs p'tra mortaliū

casus inopinatos / z qui iusta dei bonitate vident indigni. Si videris ait **Ecclastes** calūnias egenoz / z violenta iudicia / z sub ueri iusticiā in puincia. nō mireris super hoc negocio qm̄ excelsio excelsior ali⁹ ē. Et insup vniuerse tre rex impat seruiētī. z ita imperat vt seruiāt sibi / etiā nesciētes etiāz repugnātes / z odiētes vt demones. **Quis** nullum ex amicis pdere. vis eos possidere trāquille. oēs in deo dilexeris suā vitā. suā gloriā. suas diuitias in eo recōditas habe. vtiq; sicut nō pdit deus / sic amicos cū sua vitā / gloria / diuitijs / sp̄ z vbiq; possidebis. **Leuerū** nemo desperauerit de te ihu bone qm̄ cū iratus fueris misericōdie recordaberis. **Tu** p̄ rempestatē trāquillū facis. **Tu** rem publicā p̄ varias agitātōes purificare scis velut ex actōe mutua elemētoz nobilioza gignis mixta. Apud te sūt innumerabiles modi purgātōis z saluātōis electoz. **Un⁹** p̄ ignominia mortis / q̄ liberat etiāz a purgatorijs supplicijs. **Alius** p̄ ablationē totāle tpaliū cū corpe / vñ laq̄us ceteris omniū debitoz. quoz fortassis alio mō non erat bñ possibilis solutio. **Alij** forsitan egerūt tepide negligētē cāz vel iusticie publicē / vel legis diuine / aut circūstātiā culpabiles habuit sua p̄secutio / oīa mors abolere potuit eo efficaciq; quo p̄tumelī illata ē / caruicq; sepulcro. **Talia** quis oīa dinumeret. **Audebo** sublimi⁹ vocē attollere plenā psolatōis sancte. Itaq; desolationū omniū q̄s furor hostilis opatus est / put p̄q̄re ris / interrogo q̄lis assignat cāz. **Si** libido dñandi regēdiq; / si vindicte zelus effer⁹. si diuitiaz / vel opū execranda fames. si tituli fortassis alij nō min⁹ scelerati sacrilegi nefandiq;. **Felices** oro nōne sunt q̄ virtuosus animis obsistere conati sunt q̄ suis in oculis hoīm supati. **Auctores** vō tanto infeliciores quāto nihil infelici⁹ impunita licētia / z p̄speritate peccātū / qualiū miserarq; velim / p̄ sua p̄uersione saluicq; depcans. **Quōd** si cā / iuxta quorū dā impudentiā q̄ se de p̄tinacia dānat assignet defensio catholice veritatis. vicia q̄rēs z errores corrigere. z h̄ corā iudice legitimo / nūc ordinario / nūc sup̄mo. quidni fidenter affirmauerim / b̄tōs esse mortuos q̄ p̄ lege dei sui certauerit vsq; ad mortē / exēplo tot martirū. **Quid** stupes. qd̄ me respicis / nolito mirari si bz q̄ti die martires suos mūd⁹ / si caro / si diabol⁹ / cur nō habeat suos xpc. **Hic**

apls. **Optet** hereses eē / vt q̄ p̄bati sūt / manifesti fiāt. Quō manifesti : plane i bonū si legē dei defenderit strēnue. s; p̄sus i malū si v̄l maligne impugnaverit aut impugnātib; fauerit impudētē subdole / neq̄ter subuertēdo vel negādo iusticiā. **Tales** dixerūt scādaloz cām oīm / q̄lē egerūt in alios p̄sequētes aliq̄s vsq; ad coronā martirij. quo pacto inq̄es. **Rūdeco** nōne martirij cā fuit vt p̄ xpo. p̄ veritate. p̄ iusticia. p̄ vicioz re dargutōe / mors vndeciūq; tolerat. **Attēde** q̄ cā reddiderit ip̄m abel primū martirē in lege nature. **Dec** nūm̄ q̄ i odiū iusticie religiose / q̄ sacrificiū obtulerat deo placabile **Layn** frat̄ eū nihil tale cogitātē / egrediētē in agz / insidiosē pemit. **Vides** q̄ pacto fit aliq̄s martyr etiā dū ignorat. **Omitto** d̄ se ptē fr̄ib; machabeis i lege scripta / q̄ nō ob aliā cāz q̄s ne legē in porcine carnis esturio larēt / atrocissime necati sūt. **Nō** loquar de **Jobe** baptista qui legis vtriusq; moyfi z xpi limes qd̄ā fuit. cui⁹ martirij aliā nō inuenit cāz habuisse / nisi redargutōes publici in cest⁹. **Thomas** cātuariēsis / ob defensionē ecclēsticē libertatis. **Leodogari⁹** ob zelū dom⁹ francie cōtra **Ebroynū**. **Agathes** agnes z lucia. p̄pter fidē castitatis gloriose celebrant martirio. **Et** ita de plurimis. q̄ rū exemplis p̄spiciū fit omnē hoiez q̄ perim̄ odio iusticie z veritatis / dū sectat̄ illā / p̄sequit̄ aut defendit / insignit̄ apud deū ve ro titulo martirij / q̄lectiq; fuerit apud hoīmines iudiciū. **Quid** si pl⁹ aliqd̄ addiderim. **Innocētes** qd̄ē occisos cōsidero / q̄s esse martires null⁹ qui fidē habet ecclēie dubitauit. **Sed** q̄ ratio martirij. nūquid alia dabit q̄s odiū xpi ex ambitōe regnādi p̄ueniēs. **Abi** rursus colligitur hec regula. q̄ infantes aut pueri / quāto magis p̄uectiores / quos in odiū xpianoz seu xpi vel sue legis perimūt infideles / in dei / saraceni / v̄l pagani / aut aliqui noītenus xpiani / hereticantes / apostateq; facti / aut in tyrānidis rabiem versi / tales martirio coronant̄ etiā mortis timidi. p̄cipue si nō alius criminis ober inest actu. **Dec** insideant aīo tuo si absq; fictione meus es discipulus. **Dec** mentis p̄turbationes radicit⁹ euellant qm̄ altior. securior. salubrior. religiosior. z gloriosior nō est altera psolatio ad quā p̄uehere possit doctrina mee legis q̄s martirij tollerātia. p̄ quod delet̄ in pp̄rio sanguine q̄libet culpa simul et pena vt protinus homo

p.

Dialogus

liber et expeditus euolet in celum / ubi status habeat omnium bonorum aggregatione perfectum. **Volucer** **Monice** theologia locuta sit. nos ex sua naturaque locutione breuiter epilogaes sumam hoc copendiosum in omni tribulatione solam ut toto corde suspiremus / leuantes oculos in celum et dicentes. Deus est pater misericordiarum / et totius consolationis / in cuius miseratione sperandum est. cuius se voluntati conformandum est. a quo est virtus patientie. in quo est serenatio scientie. Nos interim trahere conemur in affectum / quod sub quadriduo descriuimus per intellectum. **Monicus** **Si** at ita precor / et patet dei que exuperat omnem sensum / corda et intelligentias nostras custodiat in caritate dei / et patientia christi / ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus Amen. **Explicit**

Incipit dialogus

apologeticus cuius collocutores sunt volucer et monicus / ut in consolatione theologie seruatum est. **Volucer**

Rem inquis o monice / quam nec paucis diebus / nec ullis penne verbis explicare fas mihi est. Petis cur terminata per generale concilium non fuerit causa fidei / contra doctrinam pestiferam. Iubentem tyrannos per insidias interficere / per quoslibet etiam priuatos / ordine iuris nec diuini nec humani seruato / et confederatione qualibet non obstante. **Ego** synodum non inuaso / quare reuereor et veneror / sed plurimos in synodo querentes excusare non valeo / quos anime passionibus et pestes improbe quibus mos est cathedram humani subuere / re iudicij / sefellere et errare fecerunt alios in inuio et non in via / alios male dissimulare vel negando iusticiam / vel id quod credere debuerant ad iusticiam / non ore confitendo ad salutem / alios obsurdescere ad salutarem illam iacobi inuisionem. Nolite fratres in personarum acceptione habere fidem domini nostri ihesu christi. Siquidem fuit apud aliquos impudensissima personarum acceptione / dum eadem fidei causa / isti dantur sunt / alij pertransiti. **Monicus** **Fuerat** igitur tutius o volucer atque consultius non quesisse iudicium a talibus quam exponere sanctum canibus / et picere margaritas ante porcos. quinetiam aduena noster / nonne debuerat prius sedens computare si sumptus ei

si suffragia coadiutorum per tanta suppeterent / nec cum non potuerit perficere / iure ceciderit in illud improperium / iste homo cepit edificare / et non potuit consummare. **Volucer** **Arges** uehementer o monice et in has me trudas angustias. ut quid risurus sum non satis inueniam. Itaque si iustificationes aduene nostri suscepimus / poterimus id quidem in multis speramus perficere. sed ignominiam oportebit / et turpitudinem reuelare nonnullorum / quos colere quosque reuereri / quos diligere / status suus et societas efflagitat. **Monicus** **Debuerat** circumspectius prius talia diligenter ne in re tanta quereretur post exitum / turpis illa nec admittenda penitus excusatio / non putari. Est enim circumspectio per maximam prudentiam / que sue considerationis oculos circumfigurat / nec dum in illa que de se licita sunt. sed que circumstantibus omnibus attentis / ut tempore loco et personis expediunt. Sunt enim quedam licita / que circumstantibus obstantibus / ideo non expediunt quoniam expediri non possunt / et ad debitum consummationis finem induci. **Volucer** **Agis** o monice iuxta vulgi proverbium / post reditum a iudicio vel a foro / sapienter consulis. Quippe si de generali concilio / si de hominibus ipsum constituentibus / si de studiis ac universitatibus per ne totius christianitatis habentibus ibi legatos suos / si de coadiutoribus ad persequendum si de commissariis ad examinandum causas omnes fidei / si de sacro dominorum cardinalium collegio / seu romana curia suspicandum male fuerat / de ministratoe iusticie / cureret in pugnatione vel accusatio tua / presertim quod generale concilium fuerat specialiter celebratum ad hunc finem extirpationis heresum et errorum et hoc ab initio sic attentatum est fieri ut detinerent etiam errantes in carcere / quorum alij qui postmodum ignibus traditi sunt. Primus enim bohemi / dehinc anglici detulerant errores in vykleff. Bohemi circiter .xlv. anglici plusquam ducentos. Pro quorum reprobatione / zelauit et predicauit publice et aduena quantum alter aliorum. Videat autem prudentia tua si non existimare instum erat / nec temerarium / non minori diligentia. zelo vel constantia. procedi debere ad damnationem doctrine magis in moribus et republica pestifere / et hominum tergiversatione / vel personarum acceptione reiectis. Adde quod serenissimus rex romanorum precipuus ab initio promotor extitit / ut hec eadem doctrina tanquam principibus palam